

12.12.2020. 10:17

Zelene udruge nezadovoljne prijedlogom novog zakona o gospodarenju otpadom

ZAGREB, 12. prosinca 2020. (Hina) - Aktivisti zagrebačkih ekoloških udruga proteklih tjedana javno iskazuju nezadovoljstvo Nacrtom prijedloga Zakona o gospodarenju otpadom koji uređuje mjere za sprječavanje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje, nadležnosti i obveze u gospodarenju otpadom, lokacije i građevine za gospodarenje otpadom, informatizaciju sustava te upravni i inspekcijski nadzor.

Mjesec dana javnog savjetovanje o nacrtu zakona završava ovog vikenda, a sve primjedbe, prijedloge ili mišljenje zainteresirani mogu do nedjelje ostaviti na stranicama e-savjetovanja (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=15318> (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=15318>)).

Zelene aktivističke udruge pokušale su raznovrsnim akcijama i performansima na Markovom trgu i ispred zgrada nadležnih ministarstava pokazati svoje neslaganje s pojedinim odredbama zakona, potaknuti građane na aktivno uključivanje u javno savjetovanje te probuditi svijest o važnosti aktivnog uključivanja pojedinca u zaštitu okoliša.

Novi zakon bi trebao propisati više ciljeve za odvajanje i recikliranje otpada do 2035. i ciljeve za manje odlaganje otpada na odlagalištima. Njime se zabranjuje stavljanje na tržište nekih vrsta jednokratnih plastičnih proizvoda poput pribora za jelo, štapića, slamki i sl. te plastičnih vrećica za nošenje s debljinom stjenke između 15 i 50 mikrometara. Riječ je o usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije u području gospodarenja otpadom.

Zakon donosi nove odredbe o centrima za ponovnu uporabu sirovina. Propisuju se uvjeti i nadležnosti za gospodarenje otpadom iz rudarske industrije, određuju se posebne kategorije otpada za koje se propisuju posebni uvjeti gospodarenja te propisuju ekonomski instrumenti gospodarenja otpadom u koje, primjerice, spada povratna naknada za ambalažu ili naknada za odlaganje otpada.

Zakon mijenja i nadležnost pri postupcima sakupljanja opasnog otpada. Uvodi se Očevidnik sakupljača i oporabitelja u nadležnosti županija, što znači da se više neće izdavati dozvola za gospodarenje otpadom koja je bila u nadležnosti Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja. Ministarstvo će izdavati dozvole za spaljivanje otpada na kopnu te za neopasni i opasni otpad koji se tretira postupcima u kojima je taj otpad gorivo ili se iz njega na drugačiji način dobiva energija. Nadležna županijska tijela će izdavati dozvole za neopasni otpad. Zakon bi trebao precizirati odredbe o javnoj usluzi prikupljanja mješovitog komunalnog otpada u što spadaju obveze korisnika i davatelja, ali i obračun cijena usluge.

Zakon bi trebao voditi i prema digitalnoj budućnosti brige o otpadu u pametnim gradovima, pa se propisuje nadležnost i sadržaj informacijskih sustava gospodarenja otpadom. Kako bi se lakše stalo na kraj pojedincima i tvrtkama koji onečišćuju okoliš, propisuju se oblici inspekcijskog i upravnog nadzora te prekršajne odredbe.

Zagrepčani su proteklih dana na ulicama grada mogli svjedočiti raznim akcijama kojima su ekološke aktivističke udruge upozoravale na manjkavosti prijedloga zakona kojim nisu zadovoljne.

Performansi Greenpeace Hrvatska, Zelene akcije i mreže Zero Waste Hrvatska

Udruga Greenpeace Hrvatska, koja traži zabranu korištenja plastičnih vrećica i smanjenje količina jednokratne plastike u opticaju, nedavno je izvela performans ispred Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja te predala peticiju za zabranu laganih plastičnih vrećica koju je potpisalo 65.000 građana.

U Greenpeace-u smatraju da zakon treba biti još ambiciozniji kako bi se stalo na kraj onečišćenju plastikom za jednokratnu uporabu. Udruga se zalaže za proširenje zabrane na vrlo lagane plastične vrećice za nošenje, odnosno i na one tanje od 15 mikrona. Također žele da se cilj smanjenja potrošnje za jednokratne plastične čaše za napitke,

jednokratne plastične spremnike za hranu strože postavi te predlažu 50 posto do 2025. i 80 posto do 2030. godine. Zalažu se i za podupiranje navedenog smanjenja mjerama proširene odgovornosti proizvođača.

I udruga Zelena akcija angažirala se tijekom savjetovanja pa je tako, u sklopu inicijative mreže udruga iz čitave Hrvatske "Zero Waste Hrvatska: Ne bacajte milijarde u štetne centre za smeće!", s plinskim maskama i transparentima održala konferenciju za medije na Markovom trgu.

U Zelenoj akciji smatraju da bi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja trebalo prestati forsirati rad postojećih i izgradnju novih regionalnih centara za smeće. Drže da umjesto toga treba intenzivirati razvoj učinkovitih lokalnih sustava recikliranja, kompostiranja i ponovne uporabe otpada.

"Sustav regionalnih centara, koji generiraju smeće za spaljivanje, suočava se s kolapsom jer se nastalo smeće odlaže u centrima ili se njegovo spaljivanje skupo plaća u inozemstvu. Time je pala u vodu iluzija ministarstva da je to smeće 'gorivo' koje će prodavati i na njemu zarađivati", smatra voditelj programa Gospodarenje otpadom u Zelenoj akciji Marko Košak.

Branka Genzić Horvat iz udruge UZOR iz zagrebačkog Resnika smatra, pak, da Zagreb i bez centra za smeće ima pregršt problema s otpadom. Kaže da se umjesto rješavanja postojećih problema, u Zagreb želi dovući i smeće iz Zagrebačke županije te izgraditi megalomanski, skup i neprihvatljiv centar za smeće. U inicijativi smatraju da su planirani centri "kopija postojećih promašaja, Marišćine i Kaštijuna".

U Zelenoj akciji nadalje upozoravaju kako novi Zakonom o gospodarenju otpadom umjesto smanjenja i održivog gospodarenja, zapravo potiče gomilanje i spaljivanje otpada uz velike ekonomske i ekološke štete.

I u ovoj udruzi smatraju kako novi zakon nije dovoljno ambiciozan te da degradira i pojedine postojeće pozitivne odredbe. Kao primjer navode da je cilj recikliranja od 60 posto do 2022. godine, koji je propisan važećim Planom gospodarenja otpadom (2017.-2022.), zamijenjen slabijim ciljem od 55 posto do 2025. godine. Velikim nedostatkom novog zakona smatraju i što uporaba otpada, poput spaljivanja u cementarama, po novim pravilima ne bi više bila definirana prostornim planom. Smještaj postrojenja, pogotovo na području grada Zagreba, ima značajan utjecaj na kvalitetu života građana.

"Ukidanje obveze definiranja prostornim planom neprihvatljiv je pokušaj gušenja glasa građana kojima treba biti omogućena rasprava o obradi otpada u njihovom okruženju", zaključuje Marko Košak iz Zelene akcije.

Prijedlog zakona će stupiti na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, ali odredbe koje propisuju zabranu stavljanja na tržište plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu i laganih plastičnih vrećica vrijede od 1. srpnja 2021.

Piše: Robert Kakarigi

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije, a financiran je bespovratnim sredstvima javnog natječaja Agencije

(Hina) pp yso